

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Secundus, Siue Exempla, In Septem Capitalium Vitiarum
Detestationem, Per Quadragesimam, Anno M. DC. XLVI. narrata

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1650

§. 8. Iræ malæ comparatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48186](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48186)

deteriores parricidis esse diximus. Hac de causa Sapiens ait: *Tu virga* Prou. 23. 14.
percuties eum, & animam eius de inferno liberabis.

Quod de Concionatoribus ipsis occini potest. Nam si Cyni-
 corum vertex Diogenes sapienter putatur locutus, quando, auditis
 Platonis laudibus, dixit: *Quid verò habet ille præclari, qui tam diu*
Philosophiam professus, nemini acerbus fuit? quid ad Concionatores
 dicet iudex Deus, qui floribus tantum verborum student? qui mul-
 cere aures, non corrigere mores populi volunt? qui iucunda, non
 vtilia proferunt? qui semper auditores laudant, nunquam emen-
 dant; Encomiastæ, non Ecclesiastæ? qui, ut ipsi nunquam sunt in
 dicendo vehementes, ita neque alios vnquam commouent vehe-
 menter? vitij placati, non irati: Mitiones, non Cicerones: deni-
 que *canes muti non valentes latrare, videntes vana, dormientes, & aman-*
tes somnia. Ad hos utique etiam Deus de cælo clamor: *Iraescimini,*
& nolite peccare; peccabitis, si non irascamini; ira iusta est, contra
 iniustos detonare; exagitare impuros; superbos debellare; lurco-
 nibus non parcere; inuidiam stilo confodere; proscribere iracun-
 diam; & in vitia non esse clementem. Est, clament, qui, tanquam
 podagræ, se tangi non sinunt: est, nimium dici videatur illis,
 quibus nullum scelus est nimium. Dixit & Christus vehementer,
 sed dixit vtiliter; dixit *ita, ut non possent panem manducare.* Et, cum
 audissent sui, exierunt tenere eum: dicebant enim: *Quoniam in furorem*
versus est. Sinite hoc & de vobis dici, concionatores; vos, cum
 Christo, *irascimini, & nolite peccare* parcendo. Vnusquisque sibi di-
 ci putet: *Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam; & annuncia*
populo me scelera eorum, & domui Iacob peccata eorum. Sic irasci, est
 sanare, non vulnerare; punire, non insanire: iudicare, non præ-
 cipitare.

VII.
 CONCIONA-
 TORVM NOM
 IRASCIENTIVM
 CVLPA.
 Plutarch. de
 virt. morali.

Isa. 56. 104

Marc. 3. 27

Isa. 58. 1

PARS SECVNDA.

HUc vsque de ira vtili & moderata libuit præmiari, qua
 irasci quis potest, ut non peccet; nunc, quò tendimus,
 pergemus, ad iram malam perniciosamque ante oculos
 ponendam. Quæ homini semper in promptu, & ferè quotidiana,
 magnum negotium facessit; immo, ni dometur, ex homine tetrum
 ac rabidum canem, enimvero, suam belluam facit, eumque ad
 omne

VIII.
 IRAE MALAE
 COMP. RATIO.

omne genus peccati impellit. Vnde & maximè indiget illà admonitione: *Irafcimini, & nolite peccare: vel potiùs illà, Sit autem omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad iram. Ira enim viri iustitiam Dei non operatur, sed, velut Acherontica Alecto hydrii crinica adest Dirarum ab sede sororum Bella manu lethumq³ gerens, Quæ sibi cui facem coniecit, & atro*

Virgil. lib. 7.
Æneid.

*Lumine fumantes fixit sub pectore tadas,
Savit amor ferri, & scelerata insania belli:
Ira super: magno veluti cum flamma sonore
Virgea suggeritur costis undantis aheni:
Exundantq³ æstulatices: furit intus aqua vis:
Fumidus atque altè spumis exuberat amnis:
Nec iam se capit unda: volat vapor ater ad auras.*

Herodot in
Erato.

Ita enim irâ calentes æstuant, neque mentis impetum possunt cohibere; citiùs elephantum sub ala celent, & flammâ faciliùs in ore ardente opprimant, quàm in animo iram. Erumpit in oculos furor, in genas rubor, in linguam verba, in pugnos minacitas, nec pauci, Orestis instar, vi insanix, sibi digitum arrodunt, caput pugnis cadunt, aut parieti allidunt Furijs agitati. Lycurgus certè rex Thracix in furorem versus, crura sibi ipse amputavit. Nam illud minus fuit in Oreste, qui per insaniam sibi vestes dilaceravit, vnde & adagium ortum est, *Orestis pallium texere*, in eos qui parant munus abusufo; & apud Iudæos vsitatissimum fuit, *scindere sibi vestimenta*, in signum indignationis. Cleomedem, seu Cleomenem scribit Herodotus, à Lacedæmonijs, quibus imperabat, primò expulsùm, pristinx quidem dignitati restitutum fuisse, non multò tamen post in tantam insaniam incidisse, vt cuique obuiò sceptrum in faciem impingeret. Quod eum facientem propinqui soleis ligneis illigauerunt, & in carcerem coniecerunt: ybi arrepto custodis, seu carcerarij gladio, ab ima corporis parte ad verticem capitis, se dissecuit. Tam potens est ira degenerans in furorem. Harthbenus fuit athleta quispiam, ex Helsingia, nouem cubitis procerus, quem Saxo Grammaticus in tantas Furijs testatur cecidisse, vt summas clypei partes corroserit, raptas ore prunas in viscerum ima transfuderit, crepitantia flammarum pericula percurrerit, atque ad extremum in sex athletarû suorum præcordia, furente manu ferrum conuerterit.

terit. Furori hoc ascribitur? Idem ira facit, quid non rodit? quem non mordet, cuius nomen non lacerat? quos non vel voto, vel ferro occidit? Atque id ut faciat, carbones & prunas irascendiq; materiam sibi ipsi ministrat. Habetque hic affectus sua incrementa. Quædam ira subito motu oritur, & citò iterum subsidit, multaque sæpe facit repentino impetu, quæ omitteret meditata. Non rarò enim habet *sanctiam* adiunctam, quæ est severitas excedens, etiam id crudeliter efficere gestiens, quod iure fieri posse videtur. Est enim cupiditas ad immanitatem prorumpens. Alia est ira durans, quæ *inimicitia* dicitur, & ut grauius feriat, ulciscendi tempus obseruat; quæ & *discordia* potest vocari, quam Cicero *iram acerbiorem, intimo odio & corde conceptam* appellat. Hæc quò diutius retinetur, eo magis crescit, sicut fœtus in vtero. Denique *feritas* est atrocissimæ cupiditatis rabies, vis in animo adedò accensa, & tam menti, quàm corpori imperitans, ut omnem prorsus rationis motum extinguat, feris & bestiis simillima; quæ omnes inuadit, innocentes æquè ac nocentes; nullo discrimine, *Tros Rutulusue fuit*: Hæc genera, atque hos iræ fœtus non ignorans Philosophus dixit: *Iracundi quidem celeriter commouentur, & in quos non decet, & quibus de causis, & vehementius, quam sat sit: sed facile ac citò etiam eorum ira desistit, quod in ijs est optimum. Acerbi agrè placantur, diuq; irati sunt: nam iram retinent: animum autem si semel expleuerint, tum modus apponitur. Ultio enim modum finemq; iræ adhibet, pro dolore voluptatem exhibens. In-fensos homines appellamus eos, qui quibus de causis minùs rectum est, irascuntur: & vehementius, & diutius, quàm ratio postulare videatur: eos etiam, qui non redeunt in gratiam, nisi ultio, vel animaduersio sit confecta. Et alio loco: Iraparere quidem illa videtur, quodammodo rationi: sed non attentè eam audit; ritu canum, qui priusquam considerarint: sitne is amicus, qui pulsauit, allatrant. Sic ira feruore ac repentino nature motu incitata, audit illa quidem rationem: sed prescriptione non intellecta, ad supplicium se ultionemq; conuertit. Adedò furor iraq; mentem*

Præcipitant.

Potens est morbi huius remedium, cognitio illius. Quare sapienter fertur Plato auditores suos admonuisse, ut irati se in speculo contemplarentur. Nam dicebat, cum faciem suam furibundam,

Aristot. lib. 4.
Ethic. c. 5.

Idem lib. 7.
Ethic. c. 6.

Virgil. lib. 2.
Æneid.

IX.
IRA MALA
VENIALIS, VES
MORTALIS.